HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

19 septembrie 2019*

„Trimitere preliminară – Cooperare judiciară în materie penală – Articolele 6 și 47, precum și articolul 51 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Directiva 2012/13/UE – Articolul 8 alineatul (2) – Directiva 2013/48/UE – Articolul 12 – Directiva (UE) 2016/343 – Articolul 3 – Reglementare națională care autorizează, din motive terapeutice și de siguranță, internarea psihiatrică a persoanelor care, în stare de demență, au săvârșit fapte care prezintă pericol social – Dreptul la informare cu privire la drepturi – Dreptul de a avea acces la un avocat – Dreptul la o cale de atac efectivă – Prezumția de nevinovăție – Persoană vulnerabilă”

În cauza C-467/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Rayonen sad Lukovit (Tribunalul de Raion din Lukovit, Bulgaria), prin decizia din 17 iulie 2018, primită de Curte la 17 iulie 2018, în procedura penală împotriva

EP

cu participarea:

Rayonna prokuratura Lom,

KM,

HO,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna A. Prechal, președintă de cameră, domnii F. Biltgen, J. Malenovský și C. G. Fernlund (raportor) și doamna L. S. Rossi, judecători,

avocat general: domnul M. Campos Sánchez-Bordona,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru EP, de M. Ekimdzhiev, de K. Boncheva și de T. Ekimdzhieva, advokati;

– pentru guvernul ceh, de M. Smolek, de J. Vláčil și de A. Kasalická, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: bulgara.

– pentru guvernul neerlandez, de M. K. Bulterman și de P. Huurnink, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de R. Troosters și de Y. G. Marinova, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 10 iulie 2019,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 8 alineatul (2) din Directiva 2012/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale (JO 2012, L 142, p. 1), a articolului 12 din Directiva 2013/48/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2013 privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate (JO 2013, L 294, p. 1), a articolului 3 din Directiva (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale (JO 2016, L 65, p. 1), precum și a articolului 6, a articolului 21 alineatul (1) și a articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei proceduri judiciare care are ca obiect dispunerea internării psihiatrice a lui EP.

Cadrul juridic

CEDO

3 Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”), prevede la articolul 5, intitulat „Dreptul la libertate și la siguranță”:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

[…]

e. dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond;

[…]

4. Orice persoană privată de libertatea sa prin arestare sau detenție are dreptul să introducă recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității detenției sale și să dispună eliberarea sa dacă detenția este ilegală.

[…]”

Dreptul Uniunii

Directiva 2012/13

4 Considerentele (19), (22) și (26) ale Directivei 2012/13 au următorul cuprins:

„(19) Autoritățile competente ar trebui să informeze cu promptitudine persoanele suspectate sau acuzate cu privire la drepturile respective, așa cum se aplică ele conform dreptului intern, care sunt esențiale pentru garantarea caracterului echitabil al procedurilor, verbal sau în scris, astfel cum se prevede în prezenta directivă. Pentru a permite exercitarea practică și efectivă a acestor drepturi, informațiile ar trebui furnizate cât mai curând în cursul procedurilor și cel târziu înainte de primul interogatoriu oficial al persoanei suspectate sau acuzate de către poliție sau de către o altă autoritate competentă.

[…]

(22) În cazul în care persoanele suspectate sau acuzate sunt arestate sau reținute, informațiile privind drepturile procedurale aplicabile ar trebui furnizate printr-o notă scrisă privind drepturile, întocmită într-un mod ușor de înțeles, astfel încât să ajute persoanele respective la înțelegerea efectivă a drepturilor de care beneficiază. O astfel de Notă privind drepturile ar trebui furnizată cu promptitudine fiecărei persoane arestate în momentul lipsirii de libertate prin intervenția autorităților de aplicare a legii, în contextul procedurilor penale. […]

[…]

(26) Atunci când pun la dispoziția persoanelor suspectate sau acuzate informații în conformitate cu prezenta directivă, autoritățile competente ar trebui să acorde o atenție deosebită persoanelor care nu pot înțelege conținutul sau înțelesul informațiilor, de exemplu din cauza vârstei tinere sau a stării psihice sau fizice.”

5 Articolul 2 alineatul (1) din această directivă delimitează domeniul de aplicare al acesteia din urmă în termenii următori:

„Prezenta directivă se aplică din momentul în care o persoană este informată de către autoritățile competente ale unui stat membru cu privire la faptul că este suspectată sau acuzată de săvârșirea unei infracțiuni, până în momentul finalizării procedurilor, prin aceasta înțelegându-se hotărârea definitivă în legătură cu întrebarea dacă persoana suspectată sau acuzată a comis infracțiunea, inclusiv, dacă este cazul, pronunțarea sentinței și soluționarea unei căi de atac.”

6 Articolul 3 din directiva menționată, intitulat „Dreptul la informare cu privire la drepturi”, prevede:

„(1) Statele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate sunt informate prompt cu privire la cel puțin următoarele drepturi procedurale, astfel cum se aplică în dreptul intern, pentru a asigura posibilitatea exercitării efective a drepturilor respective:

(a) dreptul de a fi asistat de un avocat;

(b) orice drept la consiliere juridică gratuită și condițiile pentru obținerea unei astfel de consilieri;

(c) dreptul de a fi informat cu privire la acuzare, în conformitate cu articolul 6;

(d) dreptul la interpretare și traducere;

(e) dreptul de a păstra tăcerea.

(2) Statele membre garantează că informațiile puse la dispoziție în conformitate cu alineatul (1) sunt furnizate oral sau în scris, într-un limbaj simplu și accesibil, ținând seama de orice nevoie specială a persoanelor suspectate vulnerabile sau acuzate vulnerabile."

7 Articolul 6 din aceeași directivă, intitulat „Dreptul la informare cu privire la acuzare", prevede la alineatele (1) și (3):

„(1) Statele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate primesc informații cu privire la fapta penală de a cărei comitere acestea sunt suspectate sau acuzate. Informațiile respective se furnizează cu promptitudine și cu detaliile necesare pentru a se putea garanta caracterul echitabil al procedurilor și exercitarea efectivă a dreptului la apărare.

[…]

(3) Statele membre se asigură că, cel târziu la prezentarea fondului acuzării în instanță, se oferă informații detaliate cu privire la acuzare, inclusiv natura și încadrarea juridică a infracțiunii, precum și forma de participare a persoanei acuzate."

8 Articolul 8 din Directiva 2012/13, intitulat „Verificare și remediere", prevede la alineatul (2):

„Statele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate sau avocații acestora au dreptul să conteste, în conformitate cu procedurile din dreptul intern, posibila incapacitate sau refuzul autorităților competente de a furniza informații în conformitate cu prezenta directivă."

Directiva 2013/48

9 Considerentul (51) al Directivei 2013/48/CE enunță:

„Obligația de diligență către persoanele suspectate sau acuzate care se află într-o poziție potențial vulnerabilă stă la baza unei administrări echitabile a justiției. Organele de urmărire penală, autoritățile de aplicare a legii și cele judiciare ar trebui, prin urmare, să faciliteze exercitarea în mod efectiv de către aceste persoane a drepturilor prevăzute în prezenta directivă, de exemplu prin luarea în considerare a oricărei vulnerabilități potențiale care afectează capacitatea acestora de a-și exercita dreptul de a avea acces la un avocat și dreptul ca o terță persoană să fie informată la momentul privării de libertate și prin adoptarea de măsuri adecvate pentru a asigura garantarea respectivelor drepturi."

10 Articolul 2 alineatul (1) din această directivă are următorul cuprins:

„Prezenta directivă se aplică persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale din momentul în care li s-a adus la cunoștință de către autoritățile competente ale unui stat membru, prin notificare în mod oficial sau în alt mod, faptul că sunt suspectate sau acuzate de săvârșirea unei infracțiuni, indiferent dacă sunt sau nu lipsite de libertate. Directiva se aplică până în momentul finalizării procedurilor, prin aceasta înțelegându-se stabilirea în mod definitiv că persoana suspectată sau acuzată a săvârșit infracțiunea, inclusiv, dacă este cazul, pronunțarea sentinței și soluționarea oricărei căi de atac."

11 Articolul 12 din directiva menționată, intitulat „Căi de atac”, prevede:

„(1) Statele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale, precum și persoanele căutate în cursul procedurilor privind mandatul european de arestare au o cale de atac efectivă potrivit dreptului intern în cazul încălcării drepturilor lor în temeiul prezentei directive.

(2) Fără a aduce atingere normelor și sistemelor naționale privind admisibilitatea probelor, statele membre se asigură că, în cadrul procedurilor penale, atunci când se evaluează declarațiile făcute de persoane suspectate sau acuzate sau probele obținute prin încălcarea dreptului lor la un avocat sau în cazul în care o derogare de la acest drept a fost autorizată în conformitate cu articolul 3 alineatul (6), dreptul la apărare și echitatea procedurilor sunt respectate.”

12 Articolul 13 din aceeași directivă, intitulat „Persoanele vulnerabile”, prevede:

„Statele membre se asigură că, în aplicarea prezentei directive, sunt luate în considerare necesitățile specifice ale persoanelor suspectate vulnerabile și ale persoanelor acuzate vulnerabile.”

Directiva 2016/343

13 Articolul 2 din Directiva 2016/343, intitulat „Domeniu de aplicare”, prevede:

„Prezenta directivă se aplică persoanelor fizice care sunt suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale. Prezenta directivă se aplică în toate fazele procedurilor penale, din momentul în care o persoană este suspectată sau acuzată de comiterea unei infracțiuni sau a unei presupuse infracțiuni până când hotărârea prin care se stabilește că persoana respectivă a comis infracțiunea în cauză rămâne definitivă.”

14 Potrivit articolului 3 din această directivă, intitulat „Prezumția de nevinovăție”:

„Statele membre se asigură că persoanele suspectate și acuzate beneficiază de prezumția de nevinovăție până la dovedirea vinovăției conform legii.”

15 Articolul 6 din directiva menționată prevede:

„(1) Statele membre se asigură că sarcina probei în ceea ce privește stabilirea vinovăției persoanelor suspectate și acuzate revine organelor de urmărire penală. Prin aceasta nu se aduce atingere niciunei obligații a judecătorului sau a instanței competente de a căuta atât probe incriminatoare, cât și dezincriminatoare și nici dreptului apărării de a prezenta probe în conformitate cu dreptul intern aplicabil.

(2) Statele membre se asigură că orice dubiu cu privire la vinovăție este în favoarea persoanei suspectate sau acuzate, inclusiv atunci când instanța evaluează posibilitatea achitării persoanei respective.”

16 Conform articolului 14 alineatul (1) din aceeași directivă, termenul pentru transpunerea acesteia este stabilit la 1 aprilie 2018 și, în temeiul articolului 15, aceasta a intrat în vigoare la 31 martie 2016.

Dreptul bulgar

17 Nakazatelno protsesualen kodeks (Codul de procedură penală), în versiunea în vigoare la data faptelor din litigiul principal, prevede, la articolul 427 și următoarele, o procedură specială care permite instanței să dispună, la propunerea procurorului, măsuri de siguranță cu caracter medical pentru o persoană care, în stare de demență, a săvârșit un fapt periculos pentru societate.

18 Articolul 427 din Codul de procedură penală prevede:

„1. Procurorul de la parchetul de raion face o propunere care are ca obiect aplicarea de măsuri de siguranță cu caracter medical, […]

2. Înainte de a face propunerea, procurorul dispune efectuarea unei expertize și însărcinează organul de cercetare penală să clarifice comportamentul persoanei înainte și după săvârșirea faptei și să aprecieze dacă persoana reprezintă un pericol pentru societate.”

19 Din procedura descrisă la articolele 428-491 din acest cod rezultă că propunerea procurorului este examinată de tribunalul de raion de la locul reședinței persoanei în cauză, acesta pronunțându-se, după o ședință, în complet de judecător unic, prin ordonanță susceptibilă de apel.

20 Pe de altă parte, articolul 155 și următoarele din Zakon za zdraveto (Legea privind sănătatea) instituie o procedură specială care permite dispunerea, pe cale judiciară, a plasării forțate în mediu medical a unei persoane afectate de o boală psihică ce prezintă un pericol pentru sănătatea sa ori pentru cea a terților.

Litigiul principal și întrebările preliminare

21 La 26 august 2015, după descoperirea unui corp neînsuflețit pe o stradă din Medkovets (Bulgaria), agenții de poliție s-au deplasat la domiciliul lui EP, fiul victimei. Acesta a recunoscut că și-a omorât mama. Fiind informați de martori cu privire la tulburările psihice de care suferă EP, agenții de poliție l-au condus pe acesta din urmă la serviciul de urgență al unui spital psihiatric.

22 Prin decizia din 12 septembrie 2015, Rayonen sad Lom (Tribunalul de Raion din Lom, Bulgaria) a dispus plasarea lui EP într-un spital psihiatric pentru o perioadă de șase luni. Această decizie, adoptată în temeiul Legii privind sănătatea, a fost reînnoită fără întrerupere până la data deciziei de trimitere.

23 Expertiza psihiatrică judiciară efectuată de doi psihiatri clinicieni a concluzionat că EP suferea de schizofrenie paranoidă.

24 Prin Ordonanța din 7 iulie 2016, procurorul din Montana (Bulgaria) a clasat procedura penală, pentru motivul că EP suferea de o boală psihică. Considerând că acesta din urmă era incapabil să participe la procedură, procurorul nu i-a înmânat această ordonanță lui EP.

25 La 29 decembrie 2017, Apelativna prokuratura Sofia (Parchetul din Sofia, Bulgaria) a dispus redeschiderea procedurii în vederea continuării internării lui EP în temeiul Legii privind sănătatea.

26 La 1 martie 2018, procedura penală deschisă împotriva lui EP a fost încheiată prin ordonanță. Ministerul Public a concluzionat în sensul necesității de a dispune măsuri de siguranță cu caracter medical pentru motivul că EP săvârșise în mod intenționat o infracțiune în stare de tulburare psihică, astfel încât răspunderea sa penală nu putea fi reținută. Această ordonanță a fost înmânată fiicei victimei. În lipsa oricărei căi de atac formulate în termen, această ordonanță a rămas definitivă la 10 martie 2018.

27 Rayonna prokuratura Lom (Ministerul Public din Lom, Bulgaria) a sesizat instanța de trimitere, Rayonen sad Lukovit (Tribunalul de Raion din Lukovit, Bulgaria) cu o cerere de internare psihiatrică a lui EP, în temeiul articolului 427 și următoarele din Codul de procedură penală.

28 Această instanță are îndoieli cu privire la conformitatea dispozițiilor naționale care reglementează plasarea forțată a bolnavilor psihic în mediu medical cu drepturile garantate de Directivele 2012/13, 2013/48 și 2016/343, precum și de cartă. Aceste îndoieli privesc în principal articolul 427 și următoarele din Codul de procedură penală și procedura penală specială pe care o stabilesc, de natură să conducă la internarea psihiatrică a unei persoane care prezintă un pericol pentru societate. Aceste îndoieli privesc de asemenea dispozițiile Legii privind sănătatea, în măsura în care procedura prevăzută de acestea permite, la rândul ei, internarea forțată a unei persoane, cu titlu preventiv, atunci când există motive de a crede că, ținând seama de starea sa de sănătate, aceasta este susceptibilă să săvârșească o infracțiune.

29 Astfel, instanța de trimitere arată că EP nu a fost niciodată interogat în cursul cercetării penale și că nu i-a fost notificată deschiderea unei proceduri penale în privința sa. Întrucât nu a făcut obiectul unei urmăriri penale, nu i-a fost asigurată asistența din partea unui avocat. El nu a putut exercita nicio cale de atac jurisdicțională împotriva concluziilor în drept sau în fapt ale Ministerului Public.

30 Pe de altă parte, instanța de trimitere consideră că, în cazul procedurilor de aplicare a măsurilor de siguranță cu caracter medical în temeiul articolului 427 și următoarele din Codul de procedură penală, dreptul național nu permite instanței să controleze dacă, în cursul anchetei inițiale, persoana considerată ca fiind autorul faptelor a putut dispune de garanțiile procedurale minime pentru exercitarea dreptului la apărare. În speță, EP a invocat încălcarea dreptului său de a fi informat cu privire la acuzare, de a păstra tăcerea, precum și de a primi asistența unui avocat. Instanța de trimitere ridică, printre altele, problema compatibilității unei astfel de reglementări cu articolul 47 și cu articolul 48 alineatul (2) din cartă.

31 În plus, aceasta se întreabă dacă procedura care îl vizează pe EP intră în domeniul de aplicare al Directivelor 2012/13, 2013/48 și 2016/343. În caz afirmativ, instanța de trimitere consideră că, dacă Curtea ar considera că procedura penală specială prevăzută la articolul 427 și următoarele din Codul de procedură penală nu garantează un drept la o cale de atac efectivă, aceasta ar putea atunci să aplice, prin analogie, procedura penală ordinară.

32 În aceste împrejurări, Rayonen sad de Lukovit (Tribunalul de Raion din Lukovit) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Prezenta procedură privind luarea măsurilor de siguranță cu caracter medical, care reprezintă un fel de constrângere din partea statului față de persoanele care, potrivit constatărilor parchetului, au comis o faptă periculoasă pentru societate, intră în domeniul de aplicare al Directivei [2012/13] și al Directivei [2013/48]?

2) Dispozițiile de drept procesual bulgar, care prevăd la articolul 427 și următoarele din [Codul de procedură penală] procedura specială privind luarea măsurilor de siguranță cu caracter medical și potrivit cărora instanța nu este competentă să restituie cauza la parchet în vederea remedierii neregularităților de procedură survenite în procedura precontencioasă, aceasta putând numai fie să admită, fie să respingă cererea prin care se solicită luarea măsurilor de siguranță cu caracter medical, prezintă garanția unui proces echitabil în sensul articolului 12 din Directiva 2013/48 și al articolului 8 din Directiva 2012/13 coroborate cu articolul 47 din cartă, care garantează unei persoane dreptul de a sesiza instanța în cazul în care i-au fost încălcate drepturile în cadrul procedurii precontencioase?

3) Directiva 2012/13 și Directiva 2013/48 sunt aplicabile într-o procedură penală (precontencioasă) în cazul în care dreptul național, și anume Codul de procedură penală, nu prevede calitatea procesuală de «persoană suspectată», iar parchetul nu recunoaște în mod oficial persoanei respective calitatea de persoană acuzată în cadrul procedurii precontencioase, considerând că omorul care face obiectul cercetărilor a fost săvârșit de acea persoană în stare de iresponsabilitate, și dispune astfel clasarea acțiunii penale fără a informa persoana în acest sens, solicitând însă instanței să dispună față de aceasta luarea unei măsuri de siguranță cu caracter medical?

4) Persoana față de care s-a solicitat luarea măsurii obligării la tratament medical este considerată persoană «suspectată», în sensul articolului 2 alineatul (1) din Directiva 2012/13 și al articolului 2 alineatul (3) din Directiva 2013/48, în cazul în care, cu ocazia primei deplasări la locul faptei și a măsurilor de cercetare inițiale luate la locuința victimei și a fiului său, ofițerul de poliție, care a descoperit urme de sânge pe corpul acestuia din urmă și care l-a întrebat în legătură cu motivele pentru care și-a ucis mama și pentru care a transportat cadavrul acesteia pe șosea, i-a pus acestuia cătușele după ce a primit răspunsurile la întrebările adresate? În cazul unui răspuns afirmativ, se ridică problema dacă persoanei respective trebuiau să îi fie comunicate încă din acel moment informațiile prevăzute la articolul 3 alineatul (1) coroborat cu alineatul (2) din Directiva 2012/13, precum și cum anume trebuia să se țină seama de nevoile speciale ale acestei persoane în sensul alineatului (2) din articolul respectiv, în cazul în care ofițerul de poliție a cunoscut faptul că ea suferă de o tulburare psihică?

5) Dispozițiile naționale precum cele din speță, care prevăd în fapt posibilitatea privării de libertate a unui persoane prin internarea medicală într-un spital de psihiatrie în cadrul unei proceduri conforme cu [Legea sănătății] (măsură de siguranță cu caracter preventiv care se dispune în cazul în care se dovedește că persoana suferă de o boală psihică și există pericol ca aceasta să săvârșească o infracțiune, dar nu și în cazul în care a săvârșit deja o infracțiune), sunt compatibile cu articolul 3 din Directiva 2016/343 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție în cazul în care această procedură a fost inițiată ca urmare a săvârșirii unei fapte cu privire la care a fost deschisă o procedură penală împotriva persoanei internate în vederea tratamentului, încălcându-se astfel dreptul la un proces echitabil la momentul arestării care trebuie să corespundă cerințelor prevăzute la articolul 5 paragraful 4 din [CEDO], cu alte cuvinte trebuie să existe o procedură în cadrul căreia instanța este competentă să verifice atât respectarea normelor de procedură, cât și suspiciunea pe baza căreia a avut loc arestarea, precum și legalitatea scopului urmărit prin această măsură, având în vedere că instanța este obligată să realizeze această verificare în cazul în care persoana este arestată potrivit procedurii prevăzute de Codul de procedură penală?

6) Noțiunea de «prezumție de nevinovăție» în sensul articolului 3 din Directiva 2016/343 include și prezumția că persoanele iresponsabile nu au săvârșit fapta care prezintă pericol social și care a fost reținută în sarcina lor de către parchet, până la proba contrară (în procedura penală desfășurată cu respectarea dreptului la apărare) conform normelor procedurale?

7) Dispozițiile naționale care prevăd anumite competențe ale instanței sesizate în ceea ce privește verificarea din oficiu a legalității procedurii precontencioase, însă numai în cazul în care:
   a) instanța verifică un rechizitoriu întocmit de parchet în care se afirmă că o anumită persoană sănătoasă psihic a săvârșit un omor (articolul 249 alineatul 1 coroborat cu alineatul 4 din [Codul de procedură penală]);
   b) instanța examinează o cerere a parchetului în care se afirmă că persoana a comis un omor, însă fapta nu constituie infracțiune din cauza tulburărilor psihice ale făptuitorului, și prin care se solicită instanței să dispună obligarea la tratament medical,

   garantează persoanei vulnerabile o cale de atac efectivă, astfel cum prevăd articolul 13 coroborat cu articolul 12 din Directiva 2013/48 și articolul 8 alineatul (2) coroborat cu articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2012/13? De asemenea, diferitele competențe ale instanței care depind

de tipul de procedură, care la rândul său depinde de aspectul dacă persoana arătată ca făptuitor este sănătoasă psihic pentru a răspunde penal, sunt compatibile cu principiul nediscriminării prevăzut la articolul 21 alineatul (1) din cartă?”

Procedura în fața Curții

33 Instanța de trimitere a solicitat judecarea cauzei potrivit procedurii preliminare de urgență prevăzute la articolul 23a din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

34 La 10 august 2018, Curtea, la propunerea judecătorului raportor, după ascultarea avocatului general, a decis că nu era necesar să se dea curs acestei cereri.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima, la a treia și la a patra întrebare

35 Prin intermediul primei, al celei de a treia și al celei de a patra întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Directivele 2012/13 și 2013/48 trebuie interpretate în sensul că se aplică unei proceduri judiciare precum cea prevăzută de reglementarea națională în discuție în litigiul principal, care autorizează, din motive terapeutice și de siguranță, internarea psihiatrică a persoanelor care, în stare de demență, au săvârșit fapte care prezintă pericol social și, în caz afirmativ, care este momentul de la care persoana în cauză trebuie să fie informată cu privire la drepturile care îi sunt conferite de Directiva 2012/13.

36 Directivele 2012/13 și 2013/48 au, ambele, ca obiect comun definirea normelor minime privind anumite drepturi ale persoanelor suspectate și ale persoanelor acuzate în cadrul procedurilor penale. Directiva 2012/13 vizează mai precis dreptul la informare cu privire la drepturi, iar Directiva 2013/48 se raportează la dreptul de a avea acces la un avocat, la dreptul ca o persoană terță să fie informată cu privire la lipsirea de libertate, precum și la dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate.

37 În plus, din considerentele directivelor menționate reiese că ele se bazează în acest scop pe drepturile prevăzute în special la articolele 6, 47 și 48 din cartă și urmăresc să promoveze aceste drepturi în privința persoanelor suspectate sau a persoanelor acuzate în cadrul procedurilor penale.

38 Domeniile de aplicare ale fiecăreia dintre directivele menționate sunt definite în termeni aproape identici la articolul 2 din fiecare dintre ele. Din dispozițiile menționate reiese în esență că aceste directive se aplică din momentul în care o persoană este informată de autoritățile competente ale unui stat membru cu privire la faptul că este suspectată sau acuzată de săvârșirea unei infracțiuni până în momentul finalizării procedurilor, „prin aceasta înțelegându-se hotărârea definitivă în legătură cu întrebarea dacă persoana suspectată sau acuzată a comis infracțiunea, inclusiv, dacă este cazul, pronunțarea sentinței și soluționarea unei căi de atac”.

39 Este adevărat că nici Directiva 2012/13, nici Directiva 2013/48 nu conțin dispoziții exprese care să indice că procedurile penale pe care le reglementează le includ și pe cele susceptibile să conducă la o măsură de internare psihiatrică, precum cea prevăzută la articolul 427 și următoarele din Codul de procedură penală.

40 Totuși, această lipsă a unor dispoziții exprese nu înseamnă totuși că o astfel de procedură de internare psihiatrică este exclusă din domeniul de aplicare al acestor directive pentru motivul că nu conduce la „condamnarea” la o pedeapsă.

41 În această privință, astfel cum a arătat domnul avocat general, în esență, la punctele 61 și 62 din concluzii, formularea articolului 2 alineatul (1) din Directiva 2012/13 și cea, similară, a articolului 2 alineatul (1) din Directiva 2013/48 permit, dimpotrivă, să se considere că noțiunea de „procedură penală”, în sensul acestor directive, include și procedurile de internare psihiatrică care, deși nu conduc la „condamnarea” la o pedeapsă în sens strict, dau totuși naștere unei măsuri privative de libertate, cu condiția ca această măsură să fie justificată nu numai de motive terapeutice, ci și de motive de siguranță în privința persoanelor care au săvârșit fapte care întrunesc elementele constitutive ale unei infracțiuni, dar a căror stare psihică, la momentul faptelor penale, justifică faptul ca acestea să facă mai degrabă obiectul unei măsuri de internare psihiatrică decât al unei sancțiuni penale, precum pedeapsa cu închisoarea.

42 Întrucât articolul 6 din cartă, referitor la dreptul la libertate și la siguranță, garantează drepturi ce corespund celor garantate de articolul 5 din CEDO, referitor la același drept, trebuie, în conformitate cu articolul 52 alineatul (3) din cartă, să se dea articolului 6 menționat același înțeles și aceeași întindere ca și cele conferite articolului 5 din CEDO, astfel cum este interpretat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Trebuie, așadar, să se țină seama de articolul 5 alineatul (1) din CEDO în vederea interpretării articolului 6 din cartă (a se vedea în acest sens, Hotărârea din 12 februarie 2019, TC, C-492/18 PPU, EU:C:2019:108, punctul 57).

43 Or, în temeiul articolului 5 alineatul (1) litera (e) din CEDO, „orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale: […] dacă este vorba despre detenția legală […] a unui alienat”.

44 Această dispoziție a fost interpretată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în sensul că impune statului obligația pozitivă de a proteja libertatea persoanelor aflate sub jurisdicția sa. Dacă nu ar fi aceasta situația, ar rezulta de aici o lacună destul de mare în protecția împotriva detenției arbitrare, ceea ce nu s-ar concilia cu importanța pe care o are libertatea individuală într-o societate democratică. Prin urmare, statul este obligat să ia măsuri care să ofere o protecție efectivă persoanelor vulnerabile (Curtea EDO, 17 ianuarie 2012, Stanev împotriva Bulgariei, nr. 36760/06, CE:ECHR:2012:0117JUD003676006, § 120).

45 Rezultă de aici că măsuri privative de libertate precum măsurile de îngrijiri psihiatrice sau medicale în discuție în litigiul principal sunt acoperite de articolul 5 din CEDO și, pe cale de consecință, de articolul 6 din cartă.

46 În consecință, în lumina dreptului la libertate și la siguranță garantat de articolul 6 din cartă, Directivele 2012/13 și 2013/48 nu pot fi interpretate astfel încât să excludă din domeniul lor de aplicare o procedură judiciară care permite dispunerea internării psihiatrice a unei persoane care, în urma unei proceduri penale anterioare, a fost considerată autorul unor fapte care întrunesc elementele constitutive ale unei infracțiuni.

47 Această interpretare este susținută de împrejurarea că legiuitorul Uniunii Europene a avut grijă, la articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2012/13, să impună statelor membre obligația de a garanta că informațiile puse la dispoziție în temeiul dreptului la informare cu privire la drepturi „sunt furnizate oral sau în scris, într-un limbaj simplu și accesibil, ținând seama de orice nevoie specială a persoanelor suspectate vulnerabile sau acuzate vulnerabile”. Considerentul (26) al acestei directive menționează în mod expres situația persoanelor care nu pot înțelege conținutul sau înțelesul informațiilor care le sunt comunicate de autoritățile competente, din cauza stării lor psihice. Prin urmare, alienații trebuie considerați persoane vulnerabile în sensul acestei dispoziții întrucât, din cauza unor tulburări psihice, aceste persoane riscă să nu înțeleagă informațiile care le sunt comunicate în ceea ce privește drepturile lor.

48 De asemenea, articolul 13 din Directiva 2013/48 impune statelor membre, în aplicarea acestei directive, să ia în considerare „necesitățile specifice ale persoanelor suspectate vulnerabile și ale persoanelor acuzate vulnerabile”. Deși considerentul (51) al directivei menționate se referă la persoanele „care se află într-o poziție potențial vulnerabilă” și la „vulnerabilit[atea] potențial[ă] care afectează capacitatea acestora de a-și exercita dreptul de a avea acces la un avocat și dreptul ca o terță persoană să fie informată la momentul privării de libertate”, fără a preciza în mod explicit că această situație de vulnerabilitate poate rezulta din starea lor psihică, trebuie totuși să se considere, ținând seama de finalitatea aceleiași directive, că alienații intră de asemenea în categoria persoanelor vulnerabile vizate la articolul 13 menționat.

49 Întrucât Directiva 2012/13 se aplică unei proceduri precum cea prevăzută la articolul 427 și următoarele din Codul de procedură penală, instanța de trimitere solicită să se stabilească, în plus, momentul de la care o persoană suspectată trebuie să fie informată cu privire la drepturile sale în conformitate cu articolul 3 din aceasta.

50 Pentru a putea fi efectivă, comunicarea drepturilor trebuie să intervină într-un stadiu incipient al procedurii. Din articolul 2 din directiva menționată rezultă că aceasta se aplică „din momentul în care o persoană este informată de către autoritățile competente ale unui stat membru cu privire la faptul că este suspectată sau acuzată de săvârșirea unei infracțiuni”. Articolul 3 din directiva menționată prevede astfel că „[s]tatele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate sunt informate prompt cu privire la drepturi procedurale […], pentru a asigura posibilitatea exercitării efective a drepturilor respective”.

51 După cum amintește considerentul (19) al Directivei 2012/13, dreptul la informare cu privire la drepturi urmărește menținerea caracterului echitabil al procedurii penale și garantarea efectivității dreptului la apărare, de la primele etape ale acestei proceduri. Astfel, după cum rezultă din cuprinsul punctului 24 din Propunerea de directivă a Comisiei din 20 iulie 2010 [COM(2010) 392 final], aflată la originea Directivei 2012/13, perioada imediat următoare lipsirii de libertate prezintă cel mai mare risc de obținere abuzivă de mărturisiri, astfel încât „este esențial ca o persoană suspectată sau învinuită să fie informată cu promptitudine cu privire la drepturile sale, și anume imediat după arestarea sa și în modul cel mai eficient”.

52 Considerentul (19) al Directivei 2012/13 subliniază de altfel că dreptul la informare cu privire la drepturi trebuie pus în aplicare „cel târziu înainte de primul interogatoriu oficial al persoanei suspectate sau acuzate de către poliție”. Din considerentul (22) al Directivei 2012/13 reiese, în plus, că, „în cazul în care persoanele suspectate sau acuzate sunt arestate sau reținute, informațiile privind drepturile procedurale aplicabile ar trebui furnizate printr-o notă scrisă privind drepturile, întocmită într-un mod ușor de înțeles, astfel încât să ajute persoanele respective la înțelegerea efectivă a drepturilor de care beneficiază. O astfel de notă privind drepturile ar trebui furnizată cu promptitudine fiecărei persoane arestate în momentul lipsirii de libertate prin intervenția autorităților de aplicare a legii, în contextul procedurilor penale”.

53 Din aceste elemente rezultă că persoanele suspectate că au săvârșit o infracțiune trebuie să fie informate cu privire la drepturile lor cât mai rapid posibil, din momentul în care suspiciunile al căror obiect îl fac justifică, într-un alt context decât urgența, ca autoritățile competente să restrângă libertatea acestora prin intermediul unor măsuri de constrângere și, cel târziu, înainte de primul lor interogatoriu oficial luat de poliție.

54 Ținând seama de aceste elemente, trebuie să se răspundă la prima, la a treia și la a patra întrebare că Directivele 2012/13 și 2013/48 trebuie interpretate în sensul că se aplică unei proceduri judiciare precum cea prevăzută de reglementarea națională în discuție în litigiul principal, care autorizează, din motive terapeutice și de siguranță, internarea psihiatrică a persoanelor care, în stare de demență, au săvârșit fapte care prezintă pericol social. Directiva 2012/13 trebuie să fie interpretată în sensul că persoanele suspectate că au săvârșit o infracțiune trebuie să fie informate cu privire la drepturile lor

cât mai rapid posibil din momentul în care suspiciunile al căror obiect îl fac justificată, într-un alt context decât urgența, ca autoritățile competente să restrângă libertatea acestora prin intermediul unor măsuri de constrângere și, cel târziu, înainte de primul lor interogatoriu oficial luat de poliție.

Cu privire la a doua și la a șaptea întrebare

55 Prin intermediul celei de a doua și al celei de a șaptea întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă dreptul la o cale de atac efectivă garantat de articolul 47 din cartă, precum și de articolul 8 alineatul (2) din Directiva 2012/13 și de articolul 12 din Directiva 2013/48 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede o procedură care autorizează, din motive terapeutice și de siguranță, internarea psihiatrică a unor persoane care, în stare de demență, au săvârșit fapte ce prezintă pericol social, pentru motivul că această reglementare nu permite instanței competente să verifice dacă drepturile procedurale prevăzute de aceste directive au fost respectate în cursul procedurilor anterioare celei cu care este sesizată această instanță, nesupuse unui astfel de control jurisdicțional.

56 În ceea ce privește, în primul rând, interpretarea Directivei 2012/13, trebuie să se arate că articolul 8 alineatul (2) din aceasta impune ca „persoanele suspectate sau acuzate sau avocații acestora […] să aibă dreptul să conteste, în conformitate cu procedurile din dreptul intern, posibila incapacitate sau refuzul autorităților competente de a furniza informații sau de a prezenta anumite materiale ale cauzei în conformitate cu prezenta directivă”.

57 Ținând seama de importanța dreptului la o cale de atac efectivă, protejat de articolul 47 din cartă, și de textul clar, necondiționat și precis al articolul 8 alineatul (2) din Directiva 2012/13, această din urmă dispoziție se opune oricărei măsuri naționale care împiedică exercitarea unor căi de atac efective în cazul încălcării drepturilor protejate de această directivă.

58 Aceeași interpretare se impune, în al doilea rând, în ceea ce privește articolul 12 din Directiva 2013/48, potrivit căruia „persoanele suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale […] au o cale de atac efectivă potrivit dreptului intern în cazul încălcării drepturilor lor în temeiul prezentei directive”.

59 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, obligația statelor membre, care rezultă dintr-o directivă, de a atinge rezultatul prevăzut de aceasta, precum și îndatorirea acestora, în temeiul articolului 4 alineatul (3) TUE și al articolului 288 TFUE, de a lua toate măsurile generale sau speciale necesare pentru a asigura îndeplinirea acestei obligații revin tuturor autorităților statelor membre, inclusiv, în cadrul competențelor acestora, autorităților judiciare (Hotărârea din 7 august 2018, Smith, C-122/17, EU:C:2018:631, punctul 38 și jurisprudența citată).

60 În vederea executării acestei obligații, principiul interpretării conforme impune ca autoritățile naționale să facă tot ce ține de competența lor, luând în considerare ansamblul dreptului intern și aplicând metodele de interpretare recunoscute de acesta, pentru a garanta efectivitatea deplină a dreptului Uniunii și pentru a identifica o soluție conformă cu finalitatea urmărită de acesta (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 octombrie 2004, Pfeiffer și alții, C-397/01-C-403/01, EU:C:2004:584, punctul 117, precum și Hotărârea din 8 mai 2019, Praxair MRC, C-486/18, EU:C:2019:379, punctul 37 și jurisprudența citată).

61 Totuși, acest principiu al interpretării conforme a dreptului național cunoaște anumite limite. Astfel, obligația unei instanțe naționale de a se raporta la dreptul Uniunii atunci când interpretează și aplică normele relevante ale dreptului intern este limitată de principiile generale de drept și nu poate servi ca bază pentru o interpretare *contra legem* a dreptului național (Hotărârea din 7 august 2018, Smith, C-122/17, EU:C:2018:631, punctul 40 și jurisprudența citată).

62 Acestei instanțe îi revine sarcina de a determina dacă este în măsură să efectueze o interpretare conformă cu dreptul Uniunii a reglementării naționale. În această privință, este suficient să se constate că din cererea de decizie preliminară reiese că instanța de trimitere consideră că, în pofida lipsei unei căi de atac care să permită, cu ocazia unei cereri de internare psihiatrică în temeiul articolului 427 și următoarele din Codul de procedură penală, să se verifice legalitatea procedurii penale care precedă acestei cereri, ea ar putea aplica prin analogie procedura penală ordinară pentru a efectua o astfel de verificare și pentru a proteja drepturile persoanei interesate.

63 Rezultă că articolul 47 din cartă, precum și articolul 8 alineatul (2) din Directiva 2012/13 și articolul 12 din Directiva 2013/48 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede o procedură judiciară care autorizează, din motive terapeutice și de siguranță, internarea psihiatrică a unor persoane care, în stare de demență, au săvârșit fapte care prezintă pericol social, în măsura în care această reglementare nu permite instanței competente să verifice dacă drepturile procedurale prevăzute de aceste directive au fost respectate în cursul procedurilor anterioare celei cu care este sesizată această instanță, nesupuse unui astfel de control jurisdicțional.

Cu privire la a cincea întrebare

64 Prin intermediul celei de a cincea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă protecția dreptului la libertate și la siguranță prevăzut la articolul 6 din cartă, pe de o parte, și dreptul la prezumția de nevinovăție, astfel cum este enunțat la articolul 3 din Directiva 2016/343, pe de altă parte, trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale precum cea prevăzută la articolul 155 și următoarele din Legea privind sănătatea, în discuție în litigiul principal, care autorizează internarea psihiatrică a unei persoane pentru motivul că există un risc ca, ținând seama de starea sa de sănătate, aceasta să prezinte un pericol pentru sănătatea sa sau pentru cea a unor terți, în măsura în care reglementarea menționată nu permite instanței sesizate cu o astfel de cerere de internare să verifice dacă persoana respectivă a beneficiat de garanții procedurale în cursul unei proceduri penale al cărei obiect îl face în paralel.

65 Din articolele 1 și 2 din Directiva 2016/343 reiese că obiectul și domeniul de aplicare al acesteia se limitează exclusiv la procedurile penale.

66 Or, având în vedere finalitatea sa terapeutică, o procedură de internare psihiatrică precum cea prevăzută, în speță, la articolul 155 și următoarele din Legea privind sănătatea, atunci când aceasta este pusă în aplicare independent de orice procedură penală, inclusiv pentru a preveni un pericol pentru sănătatea persoanei interesate sau a unor terți, nu face parte, așadar, din categoria procedurilor penale care intră în domeniul de aplicare al Directivei 2016/343.

67 În plus, niciun element din dosarul prezentat Curții nu permite să se considere că o procedură de internare psihiatrică forțată în scopuri terapeutice precum cea prevăzută de Legea privind sănătatea constituie o punere în aplicare a dreptului Uniunii și că, în conformitate cu articolul 51 alineatul (1) din cartă, drepturile fundamentale garantate de aceasta trebuie să fie respectate de statul membru în cauză cu ocazia aplicării unei astfel de proceduri.

68 Prin urmare, trebuie să se răspundă la a cincea întrebare că Directiva 2016/343 și articolul 51 alineatul (1) din cartă trebuie interpretate în sensul că nici această directivă, nici această dispoziție din cartă nu se aplică unei proceduri judiciare de internare psihiatrică în scopuri terapeutice precum cea prevăzută la articolul 155 și următoarele din Legea privind sănătatea, în discuție în litigiul principal, pentru motivul că există un risc ca, având în vedere starea sa de sănătate, persoana în cauză să prezinte un pericol pentru sănătatea sa sau pentru cea a unor terți.

Cu privire la a șasea întrebare

69 Prin intermediul celei de a șasea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă principiul prezumției de nevinovăție, prevăzut la articolul 3 din Directiva 2016/343, trebuie interpretat în sensul că impune ca, în cadrul unei proceduri de internare psihiatrică, din motive terapeutice și de siguranță, a unor persoane care, în stare de demență, au săvârșit fapte care prezintă pericol social, precum cea în discuție în litigiul principal, Ministerul Public să facă dovada că persoana a cărei internare este solicitată este autorul unor fapte despre care se consideră că constituie un astfel de pericol.

70 Trebuie să se arate că, în conformitate cu articolul 15 din Directiva 2016/343, aceasta a intrat în vigoare la 31 martie 2016 și că, potrivit articolului 14 alineatul (1) din aceasta, termenul de transpunere a acestei directive a expirat la 1 aprilie 2018. Prin urmare, aceasta este, din punct de vedere temporal, aplicabilă procedurii pendinte în fața instanței de trimitere.

71 Pe de altă parte, în mod cert, este adevărat că o procedură precum cea în discuție în litigiul principal nu are ca finalitate să determine vinovăția persoanei interesate, ci să decidă asupra internării sale psihiatrice forțate. Cu toate acestea, întrucât această măsură privativă de libertate nu este motivată exclusiv de motive terapeutice, ci și de motive de siguranță, trebuie, la fel cum s-a statuat anterior cu privire la Directivele 2012/13 și 2013/48, să se admită că o astfel de procedură intră în domeniul de aplicare al Directivei 2016/343, dată fiind finalitatea sa penală. Directiva 2016/343 este, așadar, aplicabilă unei proceduri precum cea prevăzută la articolul 427 și următoarele din Codul de procedură penală.

72 Articolul 3 din Directiva 2016/343 impune statelor membre să se asigure „că persoanele suspectate și acuzate beneficiază de prezumția de nevinovăție până la dovedirea vinovăției conform legii”. Respectarea acestei obligații se impune autorităților competente în cadrul unei proceduri de internare psihiatrică precum cea în discuție în litigiul principal. În conformitate cu articolul 6 din această directivă, sarcina probei că sunt îndeplinite criteriile stabilite de lege pentru a autoriza internarea psihiatrică a unei persoane revine Ministerului Public.

73 Atunci când, la sfârșitul unei proceduri penale anterioare, s-a stabilit în mod definitiv că această persoană a săvârșit, în stare de demență, fapte care întrunesc elementele constitutive ale unei infracțiuni, faptul că Ministerul Public invocă aceste elemente în susținerea cererii sale de internare psihiatrică nu este, ca atare, contrar principiului prezumției de nevinovăție prevăzut la articolul 3 din Directiva 2016/343.

74 Cu toate acestea, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, aceste considerații nu aduc atingere controlului exercitat de instanța sesizată cu privire la respectarea drepturilor procedurale prevăzute de Directivele 2012/13 și 2013/48, în cursul unor proceduri anterioare nesupuse unui astfel de control jurisdicțional, în conformitate cu cele statuate anterior la punctul 63 din prezenta hotărâre.

75 Prin urmare, trebuie să se răspundă la cea de a șasea întrebare că principiul prezumției de nevinovăție prevăzut la articolul 3 din Directiva 2016/343 trebuie interpretat în sensul că impune ca, în cadrul unei proceduri judiciare de internare psihiatrică, din motive terapeutice și de siguranță, a unor persoane care, în stare de demență, au săvârșit fapte care prezintă pericol social, precum cea în discuție în litigiul principal, Ministerul Public să facă dovada că persoana a cărei internare este solicitată este autorul unor fapte despre care se consideră că constituie un astfel de pericol.

Cu privire la cheltuielile de judecată

76 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

1) **Directiva 2012/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale și Directiva 2013/48/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2013 privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate trebuie interpretate în sensul că se aplică unei proceduri judiciare precum cea prevăzută de reglementarea națională în discuție în litigiul principal, care autorizează, din motive terapeutice și de siguranță, internarea psihiatrică a persoanelor care, în stare de demență, au săvârșit fapte care prezintă pericol social. Directiva 2012/13 trebuie să fie interpretată în sensul că persoanele suspectate că au săvârșit o infracțiune trebuie să fie informate cu privire la drepturile lor cât mai rapid posibil din momentul în care suspiciunile al căror obiect îl fac justifică, într-un alt context decât urgența, ca autoritățile competente să restrângă libertatea acestora prin intermediul unor măsuri de constrângere și, cel târziu, înainte de primul lor interogatoriu oficial luat de poliție.**

2) **Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, precum și articolul 8 alineatul (2) din Directiva 2012/13 și articolul 12 din Directiva 2013/48 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede o procedură judiciară care autorizează, din motive terapeutice și de siguranță, internarea psihiatrică a unor persoane care, în stare de demență, au săvârșit fapte care prezintă pericol social, dacă această reglementare nu permite instanței competente să verifice dacă drepturile procedurale prevăzute de aceste directive au fost respectate în cursul procedurilor anterioare celei cu care aceasta este sesizată, nesupuse unui astfel de control jurisdicțional.**

3) **Directiva (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale și articolul 51 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale trebuie interpretate în sensul că nici această directivă, nici această dispoziție din Carta drepturilor fundamentale nu se aplică unei proceduri judiciare de internare psihiatrică în scopuri terapeutice precum cea prevăzută la articolul 155 și următoarele din Zakon za zdraveto (Legea privind sănătatea), în discuție în litigiul principal, pentru motivul că există un risc ca, având în vedere starea sa de sănătate, persoana în cauză să prezinte un pericol pentru sănătatea sa sau pentru cea a unor terți.**

4) **Principiul prezumției de nevinovăție prevăzut la articolul 3 din Directiva 2016/343 trebuie interpretat în sensul că impune ca, în cadrul unei proceduri judiciare de internare psihiatrică, din motive terapeutice și de siguranță, a unor persoane care, în stare de demență, au săvârșit fapte care prezintă pericol social, precum cea în discuție în litigiul principal, Ministerul Public să facă dovada că persoana a cărei internare este solicitată este autorul unor fapte despre care se consideră că constituie un astfel de pericol.**

Semnături